

Література

Зацний Ю.А. Поповнення словникового складу англійської мови на початку XXI століття (соціально-політичний аспект) / Зацний Ю.А. - Запоріжжя: ЗГУ, 2002. - 194 с. Зацний Ю.А. Розвиток словникового складу сучасної англійської мови в 80-ті – 90-ті роки XX століття: Дис... д-ра філол. наук: 10.02.04 / Зацний Юрій Антонович. – К., 1999. - 409 с. Омельченко Л.Ф. Продуктивные типы сложных слов в современном английском языке: На материале прилагательных и глаголов / Омельченко Л.Ф. – К.: Вища школа, 1981. – 143 с. Солнцев В.М. Язык как системно-структурное образование / Солнцев В.М. - М.: Недра, 1977. - 341 с. Bauer L. English Word-Formation / L.Bauer. - Cambridge: Cambridge University Press, 1983. – 296 p. *Bibliography of Research on Twitter & Microblogging* <http://www.danah.org/researchBibs/twitter.php>. Cannon G. Historical Changes and English Word-Formation: Recent Vocabulary / G.Cannon. – New York: Lang, 1987. – 340 p. Curtis S. Linguistic researchers begin hunt for the next 'selfie'. [Електронний ресурс] / S.Curtis. – Режим доступу до статті: <http://www.telegraph.co.uk/technology/twitter/10672643/Linguistic-researchers-begin-hunt-for-the-next-selfie.html>. McFedries P. Paul McFedries' Tech Tonic. Twitter Tips, Tricks and Tweets [Електронний ресурс] / P.McFedries. – Режим доступу до статті: <http://mcfedries.com/cs/content/TwitterTTT.aspx>. McFedries P. Twitter Tips, Tricks and Tweets / P.McFedries. - John Wiley and Sons, 2009. – 272 p.

УДК 81`42:821.111.02

ШТАЛТОВНА Ю.А.

(Придніпровська державна академія будівництва і архітектури)

ВПЛИВ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ НА ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ПРОЦЕСИ В КУЛЬТУРНІЙ СФЕРІ ЖИТТЯ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті розглядається вплив феномену демократизації англійської мови на процеси формування найновіших фактів та процесів в культурній сфері буття і сприйняття світу, зокрема виокремлюються характерні лексико-семантичні процеси та проводиться кількісний аналіз англомовних новотворів культурної лінгвосфери сучасного буття.

Ключові слова: демократизація, демократизація культури, демократизація мови, постмодерн, лексико-семантичні процеси.

Шталтовная Ю.А. Влияние демократизации на лексико-семантические процессы в культурной сфере жизни в современном английском языке. В статье рассматривается влияние феномена демократизации английского языка на процессы формирования фактов культурной сферы жизни и восприятия мира, в частности выделяются характерные лексико-семантические процессы и проводится количественный анализ англоязычных новообразований культурной лингвосферы современного бытия.

Ключевые слова: демократизация, демократизация культуры, демократизация языка, лексико-семантические процессы, постмодернизм, постмодерные категории лингвосферы современного бытия.

Shtaltovna Yu.A. Influence of democratization on lexical and semantic processes in cultural sphere of Modern English language. This article examines both phenomenon of the English language democratization and its influence on latest word-formation facts in cultural life sphere, particularly its specific characteristics and factors are distinguished. Quantitative analysis of latest English derivation processes in cultural life sphere is reported.

Key words: democratization, culture democratization, language democratization, postmodern, lexical and semantic processes.

Об'єктом нашого дослідження є процес демократизації сучасної англійської мови. **Предметом** цієї роботи є вивчення впливу демократизації англомовної лінгвокультури на лексико-семантичні процеси творення нових мовних одиниць у культурній сфері сучасного буття. Тож ставимо собі за мету розглянути ознаки демократизації культури і демократизації англійської мови як постмодерну парадигму лінгвістичних змін.

Динаміка появи новоутворень у мові є спричиненою комплексною дією багатьох чинників, як інтралінгвальних, так і позамовних. Соціально-історична детермінованість новотворів може бути відображенням розвитком рівня культури, економіки, науки, освіти, соціальної диференціацією суспільства, панівними ідеологічними віяннями і поглядами, в той час, коли новотвори можуть бути і індикаторами загального психологічного стану суспільства та особливостей взаємодії етносів. Екстралінгвальність у збагаченні вокабулярного складу є відображенням потреби номінувати нові, актуальні, концепти кожного часового або культурного періоду певної нації, і сумарний перелік новотворів певної доби існування людства виокремлює картину світу носіїв мови.

Для об'єктивного розгляду впливу постмодерну і його тенденцій на процеси зміни словникового складу мови необхідно виокремити не тільки мовний часопростір, але й

зауважити внутрішньосистемні фактори розвитку англійської мови кінця ХХ - початку ХХІ сторіччя, а саме тенденцію до ускладнення, збагачення мовної структури, принцип економії мовної енергії - конденсацію, усічення слів, абрєвіацію, тенденцію до вживання стилістично різновартісних мовних форм з відмінними емоційно-експресивними значеннями, тенденцію до змін за аналогією.

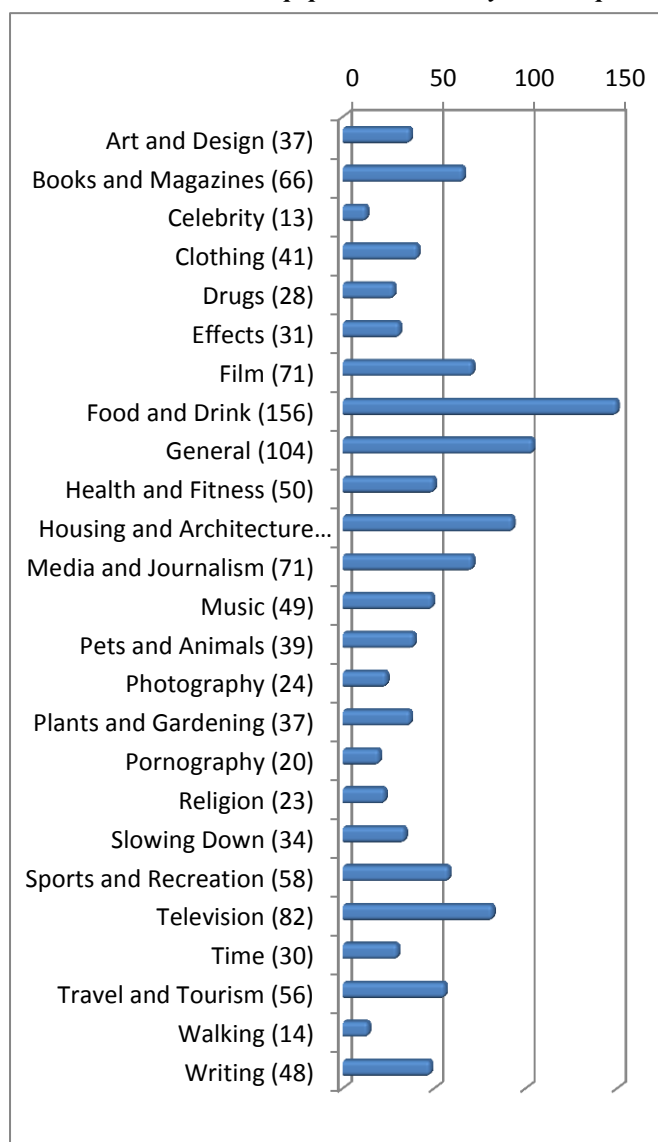
Якщо в епоху модерна західна цивілізація була спрямована на індивідуалізм, приватну власність, закон, раціональний прагматизм, культ грошей, слави, успіху, багатства, безперервного вдосконалення розвитку і прогресу, на ієрархізацію і конвеєрне виробництво, цінності постмодерного світу рішуче заперечують класичні буржуазні цінності і формують споживацьке і гедоністичне відношення до життя.

У постмодерному суспільстві набирає ваги культура індустрії, естетизація повсякденного життя, зсув від матеріальних до постматеріальних цінностей, які характеризують якість життя суспільства і суб'єктивний благоустрій через «доступність до» самовираження, до участі у політичному процесі, міжособистісній довірі, терпимості до інших і до себе. Власне «доступ до..» і є виявом демократизації суспільства [Сауне 1999, с.41], який і епоху постмодернізму змінив людину і її розуміння себе, світ і себе в цьому світому, класична триада наразі демонструє демократизацію цінностей, які і стали ядром зсуву постмодерна, який переформовує політичний устрій, релігійні орієнтації, гендерні ролі, сексуальні і соціальні норми. Якість життя, індивідуальний вибір життєвих стилів і пріоритетів, персональне самовираження і розуміють як постматеріальні. «Доступ до..» швидкісного пересування планетою і можливості моментальної передачі інформації спричинили ефект «стиску» планети і одночасно розширення життєвого простору людини.

Табл. 1. Кількісний розподіл новотворів культурної сфери життя за субкатегоріями.

Саме демократизація як масовість і доступність культури в епоху постмодерна, де кожен має невід'ємне право бути творцем, робить культуру найбільш різноманітною сферою життя, яку можна спробувати розділити на 25 категорій, які відокремленні поняттєво, але не обмежуються Артом, Мистецтвом (Art and Design (37), Film (71), Music (49), Photography (24), Housing and Architecture (93), вони вміщують і буденні вияви (Plants and Gardening (37), Pets and Animals (39), Clothing (41), Food and Drink(156) і слова, що створені позначити нові явища і досвіди (Effects (31), Drugs (28), Celebrity (13), Media and Journalism (71), Travel and Tourism (56), Writing (48), виникають на потребу описання духовного і тілесного існування людини (Religion (23), Sports and Recreation (58).

Розглядаючи механізми утворення нових формантів у попередніх публікаціях [Шталтовна 2014, с.213], підтверджуємо той факт, що основними шляхами сучасного словотворення є переосмислення валентності слова та лексикалізація словосполучення з відтінками значення, фрагментація і

формантизація, абревіація і акрономізація лексичних одиниць. Крім зазначених способів деривації зазначимо ще утворення нових префіксальних формантів з постпозитивних елементів внаслідок інверсії дієслівного-постпозитивного сполучення, які є новими за формою і значення на основі власних мовних ресурсів, а також запозичуючи іншомовні слова і звороти. Очевидним є засвоєння лексичних елементів із професійної лексики і різних регістрів мови, які зазнають певних функціональних, семантичних, фонетичних і орфографічних змін, які і надають змогу відрізнити новий словотворчий елемент від вихідного корелята.

Розглядаючи кількісний склад зафіксованих новотворів в сучасній англійській мові, можна зауважити кілька характерних рис, які притаманні культурній сфері постмодерного соціуму, які досить чітко феноменізують [Махачашвілі 2014, с. 122] картину світу сучасного англомоваця.

Враховуючи особливості лексико-семантичних змін в англійській мові кінця XX – початку XXI століть, виділяємо такі групи лексико-семантичних феноменів:

1) феномени, що зумовлені активним впливом лексичної системи однієї мови на іншу; **Par-Don** (фонетичний відповідник французькому *pardon* - *A person who splits his or her time between Paris and London.*), **jetiquette** (*jet + Etiquette (fr) - the rules or norms that govern correct or polite behavior while on board an airplane.*), **Jappening** (*adj. Of, or relating to, stylish designs and products from Japan.*), **recessionista** (*a person who dresses stylishly on a tight budget*) – намірові використання іспанського суфікса **-ista.**, **jamaïs vu** (*the illusion or impression of never having experienced something that has actually been experienced many times before*) (антонім французького. *déjà vu*).

2) феномени, виникнення яких пов'язане з перерозподілом мовних засобів між функціональними стилями (художній, науковий, розмовний); **cuddletech** (*Technology -- such as the new Volkswagen or the iMac computer -- that is marketed as cute, friendly, or just plain cuddly.*)- суміщення слів на ознаку технологічного процесу і емоційно-побутові понять, **celebrity worship syndrome**, **CWS** (*an obsessive interest in famous people. Also: Celebrity Worship Syndrome.*) – медична професійна лексика і світ розваг і шоубізу.

3) феномени, які відбуваються під впливом активізації пасивного складу лексики; **hathos** (*feelings of pleasure derived from hating someone or something*) - бленд *hate* та *pathos.*, **paraskevidekatriaphobia** (*Fear of Friday the 13th. Також: paraskevidekatria phobia*) – залучення латинських виразів не широкого вжитку до їх популяризації і актуального вживання.

4) феномени, детерміновані взаємодією лексичного з іншими структурними рівнями мовної системи, зокрема синтаксичним. **pay-per-read** (*a commercial publishing model in which readers view stories and books online and pay only for what they read*), **good-for-you bacteria** (*bacteria that are beneficial to health. Also known as probiotics*) - синтаксичні структури заміщена новою складеною прийменниковою лексичною одиницею, або дієслівно-постпозитивними елементами **drive-through cuisine** (*food obtained via a restaurant's drive-through window*), **fly-in community** (*a housing development situated near an airport that enables homeowners to taxi their planes to their homes and park them there*).

Результатом динаміки і якісних змін в синхронії [Махачашвілі 2014, с. 136] першої групи (12%) є запозичення і реактивовані лексичні одиниці, другої групи (8%) – терміни, жаргонізми, а також реактивовані лексичні одиниці з ремарками розм., діал. лексика, третьої (6,5) – реактивовані лексичні одиниці, які мали ремарки заст., рідко тощо, четвертої (15,5%) – лексикалізовані словосполучення, а також усталені словесні комплекси.

	Neologisms	Categories
Culture	1149	25
Sociology	1126	13
Business	795	16
Computers	698	16
Science	506	8
The World	452	9
Technology	411	9
Language	315	8
TOTAL	5452	104

Табл.2 Кількісний аналіз словотворів усіх сфер буття за категоріями

Провівши кількісний аналіз неологізмів, зафіксованих Полом МакФедрісом [McFedries 2013, o.s.], за останні 18 років, а саме на 25 серпня 2013, їхня кількість становить 5452 одиниць, які розділені на 8 сфер буття, які вміщують ділову, комп'ютерну, технологічну, культурну, мовну, соціологічну, наукову та глобальну сфери буття, а також поділена в свою чергу на категорії, яких нараховує 104.

З цих даних ми можемо побачити, що нових одиниць на означення соціуму і культури створено найбільше, разом ця цифра складає 42% від усіх неологізмів. Соціум створює культуру, а культура створює соціум. Нові значення, нові одиниці, нові характеристики нових відносин, де культура людини виходить на перший план, становить найбільшу цінність у вираженні себе і відносин з іншими індивідами.

Розглядаючи зріз новотворів в культурній сфері життя, що з'явилися за останні 20 років, стає очевидним той факт, що найбільшої необхідності до номінування нових явищ, (а власне це є відображенням відкриття нових досвідів людиною і необхідністю їх називання задля розповсюдження інформації про набутий індивідуальний досвід), зазнали такі сфери культурного життя, як Їжа і Напої, Домівка і Архітектура, Телебачення і Кінематографія, Медіа і Журналістика, Книжки і Журнали, Спорт і Відпочинок, Подорожі і Туризм.

Певна демократизація базисних елементів піраміди Маслоу [Maslow 1943, o.s.] набуває естетизації, функціональності і персоналізації, це вже не номінації різного роду наїдків і напоїв, інструментів готування, це елементи культури споживання, які створили новий культ Їжі на противогагу тоталітарному функціональному споживанню поживної «сірої» маси в «сірих» столових, в тоталітарному світі ХХ сторіччя. Вони є вираженням таких процесів як:

- гедонізація вживання їжі і напоїв - **gastroporn** (*the suggestive pictures and prose used to describe recipes in upscale cookbooks or menu items in fancy restaurants. Adjectives used include succulent, mouth-watering, tantalizing, tender, juicy, and melt-in-your-mouth*), **milkaholic** (*a person addicted to milk*), **latte art** (*a decorative image created by skillfully pouring steamed milk into an espresso*), **eater-tainment** (*a restaurant that also offers entertainment such as wall-mounted memorabilia, video displays, or live music*),

- технологізація приготування - **molecular gastronomy** (*the application of the principles of molecular chemistry to cooking*),

- спеціалізації місць продажу і споживання їжі - **groceraunt** (*a business that combines a grocery store and a restaurant.*), **bustaurant** (*a restaurant set up in a converted bus. Also: bustaurant*),

- індивідуалізація створення дієти - **100-foot diet** (*a diet that consists mostly or exclusively of food grown in one's garden*), **ape diet** (*a vegetarian diet that emphasizes soy protein, soluble fiber, nuts, and leafy green vegetables*), **bet dieting** (*betting money on losing weight, particularly where the money goes to a charity or other organization that one disagrees with*),

- одержимість правильним, органічним, здоровим, ексклюзивним, що виокремлює з-поміж інших - **gluten-freegan** (*a person who consumes a gluten-free, vegan diet*), **pescetarian** (*a person who supplements a vegetarian diet with fish*), **passive overeating** (*eating whatever is put in front of you, even to the point of discomfort*).

Споріднені процеси можна прослідкувати і в описі новоутворень на позначення житлового простору і його персоналізації і функціоналу, декорації свого персонального простору проживання для потреб конкретної людини з її особистими цінностями і світоглядом на відміну від «сірих коробок» соціального житла 1940-80pp.:

- гедонізація місць проживання і зразки «високої» архітектури - **shelter porn** (*images and text that glorify or fetishize high-end architecture, home furnishings, and interior design*), **designer-babble** (*a florid and jargon-filled writing style used by designers and architects*), **SoHo effect** (*when the artists who made a neighborhood cool and exciting are forced to move out because they cannot afford the rents after the area becomes gentrified*),

- технологізація і функціоналізація будівництва - **facadectomy** (*the removal of the facade of a building to use as the front of a new or reconstructed building*), **mansionization** (*the*

tearing down an existing house and replacing it with one that is bigger, especially one that is much larger than the surrounding houses), **barkitecture** (*architecture of doghouses*), **gayborhood** (*a neighborhood that is significantly or predominantly gay*), **vasectomy zoning** (*zoning laws and other restrictions that aim to keep children out of an area or neighborhood*),

- спеціалізація місць проживання - **golden ghetto** (*an urban area with an above-average concentration of high-end stores and affluent housing; any prosperous area or situation*), **fiberhood** (*neighborhood that has Internet access via fiber-optic cable*),

- індивідуалізація місць проживання - **ego wall** (*a wall on which a person has hung their degrees, certificates, and awards, as well as photographs in which they appear with famous people*), **man cave** (*an area of a house, such as a basement, workshop, or garage, where a man can be alone with his power tools and projects*), **mom cave** (*an area of a house that a woman can decorate to her tastes and be alone to pursue her own projects and interests*),

- одержимість правильним, органічним, здоровим, ексклюзивним, що відокремлює від інших - **biotecture** (*architecture that incorporates elements of biology*), **green roof** (*a roof that is covered with plants, particularly one in which special membranes and other layers serve to protect the rooftop and hold the plants and soil in place*), **soft loft** (*a loft that includes some elements of traditional house design*).

У числовому еквіваленті 20,4% від усіх новотворів культурної сфери буття (1275 одиниць) сучасного англомовного індивіда описують базові потреби людини в їжі і житлі. 22,7% становлять усі неологізми за останні 20 років, які описують інструменти отримання інформації про культуру і життя людини, а саме Телевізія, Кінематографія, Медіа, Журналістика, Книги і Журнали. Цікаво, що мистецтво як таке, відходить на задній план у чисельному вираженні новотворів, так, неологізмів у категорії Мистецтво і Дизайн разом нараховуємо 37 одиниць (2,9%), у категорії Музика вони становлять лише 49 (3,8%), у категорії Фотографія – 24 (1,9%). Мистецтво як таке є поза зоною індивідуума, у період постмодерна людина споглядає і оцінює мистецтво, не маючи такої нагальної потреби номінувати побачене, самі картини чи інсталяції постмодерних митців частіше мають назви описуючі, неназвані, або абсурдні, або все разом, як наприклад *Untitled (Your Gaze Hits The Side Of My Face)*, 1981 by Barbara Kruger, або *Untitled (Your Manias Become Science)*, 1981-1983 by Barbara Kruger.

Найбільш чітко окреслену ознаку людини сучасної можна простежити у новотворах категорії Медіа, які є ядром культурної сфери буття людини-пост, яка є одночасно об'єктом-суб'єктом-інструментом-сенсом безкінечно циркулюючої передачі інформації. Створювані засобами масової інформації повідомлення, образи, символи і знаки не тільки формують основи сприйняття соціальних фактів і процесів, а й стають засобом, «ключем» для пізнання сучасної реальності, а іноді можуть заміщати і саму реальність у свідомості людини. Індивід є включеним не тільки у всепроникні потоки інформації, а в й саму систему з виробництва медійної продукції, яка потужно формує суспільну свідомість, одночасно маніпулюючи ним і створюючи феномени «громадської думки», найчастіше ілюзорні, міфологічні, «гіперреальні» [Бодрійяр 2000, с. 29].

Засоби масової комунікації до початку ХХІ століття зазнали радикальних зміни і пов'язані з глобалізацією, інформатизацією і технократизація суспільства. Замість так званих «традиційних» мас-медіа (телевізія, кінематографія, медіа, журналістика, книги і журнали) з'являються нові медійні форми (Інтернет, мобільні технології, альтернативні інформаційні та соціальні мережі), які конституюють, визначають сьогодні суспільне життя і життя окремої людини [Чистяков 2012, с.12].

У процесі трансформацій соціуму інформаційні повідомлення, меседжі, знаки, смисли,

Food and Drink	156
General	104
Housing and Architecture	93
Television	82
Film	71
Media and Journalism	71
Books and Magazines	66
Sports and Recreation	58
Travel and Tourism	56

Табл.3 Новотвори у культурній сфері буття сучасного англомовця за категоріями

символи, мовно-лінгвістичні аспекти набувають нового значення і високої значимості. Суспільство розбивається на атоми, утворюючи безліч «гнучких мереж мовних ігор» (Ж.Ф. Ліотар) Через ці моделі мовних ігор соціальний зв'язок може легітимізувати і знов знайти свою прагматичну значущість.

Максимальний вплив мас-медіа, маніпулювання суспільною свідомістю, управління соціальними спільнотами і, в той же час, миттєве старіння популярності і переданої інформації - сутнісна ознака і порок нашого часу. Читаючи МакЛюена в мовному контексті, очевидними стають передбачені ним діджиталізація культури і нові мови комп'ютеризації, превербалізація як характерна риса окремого індивіда, мова як технологія екстензії людини [McLuhan 1964, p.80]. Він передбачає не перекладання з мови на мови, а передачу, перенос феноменів різних мов до універсального знання, який спричинить космічне свідоме, коли мова стане беззвучною системою кодів і знаків. Мас-медіа, і як сам термін, і як підхід до передачі інформації є відображенням цих процесів, де журналістика користується певним кодом, якому все менше потрібний переклад

Журналізм як такий є сукупністю моделей отримання і передачі інформації виокремлюється в парадигму субжурналізмів - *spin journalism* (news stories or facts presented in a biased or slanted way in an attempt to influence public opinion), *horse-race journalism* (media coverage that focuses on poll results and political battles instead of policy issues), *gotcha journalism* (journalism that seeks only to catch public figures in embarrassing or scandalous situations), *data journalism* (journalism that uses statistics, programming, and other digital data and tools to produce or shape news stories), *churnalism* (journalism that churns out articles based on wire stories and press releases, rather than original reporting. [Blend of churn and journalism.]), *civic journalism* (a journalism model that solicits increased citizen feedback and then uses this feedback to attempt to frame public debate in ways that are reflective of people's concerns. Also known as public journalism), *anniversary journalism* (journalism that covers the anniversaries of important events).

Окремого фокусу заслуговує **поняття демократизація** у понятті «доступ до..», як фактор розвитку простору, як причинно-наслідковий вияв розвитку туризму і створення європейської зони без кордонів, що зумовлює доступ як до класичного мистецтва, так і до вияв тенденцій надсучасного контемпорарі-арта, а також доступу до інтернет-ресурсів з будь-якої точки планети, доступ до культурного надбання цивілізації та можливість розповсюдження інформації про неї, що збільшує освіченість мас і провокує зміну культурних і мовних смаків. Домінантним чинником таких змін слід вважати демократизацію, як екстралінгвальний фактор. Демократизація усіх сфер життя соціуму без відриву від національних параметрів, відсутність цензури і лімітації, а отже відчуття свободи висловлювання, науковий прогрес, який інтенсифікується розвитком техніки і значення культури в соціумі. Демократизація спричинює появу і розвиток якісних змін словникового фонду англомовної лінгвосфери, зумовлює появу лексико-семантичних феноменів, що є тісно переплетені і впливають один на одний.

Під **перспективою подальшої роботи** розуміємо розгляд параметрів демократизації сучасної англійської мови на матеріалі англомовних інновацій постмодерних категорій і сегментів сучасного буття.

Література

Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка: Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. — 3-е изд., перераб. и доп. — М.: Высш. шк., 1986. — 295 с., ил. — На англ. яз. Жан Бодрийяр В тени молчаливого большинства, или конец социального = A l'ombre des majorités silencieuses, ou la fin du social / Перевод с фр. Н. В. Сулова. — Екатеринбург: Издательство уральского университета, 2000. Махачавілі, Р.К. Англомовна інноваційна лінгвосфера сучасного буття: онтогенез та динаміка. — Запоріжжя : Запорізький нац. ун-т, 2013.— 306 с. Чистяков Д.И., Социальное измерение масс-медийного пространства в эпоху постмодерна// социальные процессы и институты, Вестн. Волгогр. гос. ун-та. Сер. 7, Филос. 2012. № 3 (18). Шталтовна Ю.А., Вплив демократизації на процеси словотворення у постмодерній парадигмі англомовної лінгвокультури//Нова філологія: Збірник праць. — Запоріжжя: ЗНУ, 2014. - №61 — 213 с. Caune, Jean. Pour une éthique de la médiation, Pug, 1999, p.41. Maslow, A.H. (1943). A theory of human motivation. Psychological Review 50 (4) 370–96. Retrieved from <http://psychclassics.yorku.ca/Maslow/motivation.htm>. McLuhan, Marshall, 1964. Understanding Media (New York: McGraw-Hill 1964; reprint MIT, Press, 1994. McFedries, Paul. Word Spy — The word lover's guide to new words. 1998-2014. Open source publishing <http://www.wordspy.com/words/consciousuncoupling.asp>